

Eljas Pohtila

Metsälaki uusiksi?

Emeritusprofessori Erkki Lähde on levittänyt julkisuuteen käsitettä ”jatkuva kasvatus” ilman kunnollisia määrittelyjä. Taustalla on ilmeisesti sveitsiläisen Leibundgutin oppi ”Naturnahe Waldpflege”, jossa hän opasti suurimpia puita poimiviin harsintahakkuihin sikäläisissä luonnonoloissa. Ei siitä tullut koskaan kannattavaa yleismenetelmää, mutta eihän Sveitsi eläkään metsistään.

Suomessa Leibundgutin aikalainen Erkki K. Kalala sovelsi samoja ideoita luonnonmukaisen metsien käsittelyn oppiinsa, joka pohjautui hänen isänsä A.K. Cajanderin metsätyyppiteoriaan. Sen perusta oli darwinilainen kasvilajien välinen kilpailu, josta seuraa luonnonoloissamme erilaisia metsätyyppejä. Ne ovat olleet metsämaiden kuvioittaisen luokittelun perusta. Ratkaisu on syvästi ekologinen ja se on joutanut ns. jaksottaiseen metsikkötalouteen, jossa metsiköt uudistetaan määrävälein, ts. kasvatus aloitetaan alusta. ”Avohakkuut” eli metsiköiden uudistaminen on ollut monille kaunosieluille liikaa, ja on syntynyt kansanliike niitä vastaan. Aikaisemmin puhuttiin ammattikielellä reilusti ”paljaaksihakkuista”.

Uudistamisen mallina olivat metsäpalot, myrskyt ja muut luonnon katastrofit. Niitä malleja riitti vielä minunkin nuoruudessani. Jouduin sammuttamaan Suomen viimeisintä suurpaloa Sallan Tuntsassa v. 1960. Silloin Suomen puolella paloi noin 20 000 ha, Venäjän puolella paljon enemmän. Eipä niistä sellaisenaan metsänhoidon malliksi ollut. Vuonna 1915 Länsi-Siperiassa paloi 55 päivän aikana 1,6 miljoonaa neliökilometriä taigaa. Savu peitti Euroopan koikosen alueen. Maapallon litistyneisyyttä tutkineen Maupertuisen retkikunnan matemaatikko Outhier

moitiskeli 1700-luvulla sitä, ettei voinut tähyystää metsäpalojen savun vuoksi Tornionjoen vaaralta toiselle.

Jaksottaiseen metsikkötalouteen siirtyminen viime sotien jälkeen on tehnyt mahdolliseksi metsien puuston aktuaalisen määrän ja kasvun tarkan mittauksen, kestäväen hakkuusuunnitteen määrittämisen ym., mikä on tuttua nykyaikaisen metsätalouden järjestelyssä. Luopuminen epämääräisistä harsintahakkuista on ollut suurin edistysaskel Suomen metsätalouden historiassa ja koko sen menestyksen perusta.

”Jatkuva kasvatus” on ideologisoitu avohakkuuden vaihtoehdoksi. Jos se tarkoittaa sitä, että metsää pitää voida hakata, uudistaa ja kasvattaa samassa paikassa samaan aikaan mikä oli harsintametsätalouden idea, asia on helppo tarkistaa. Suomen metsien runkopuuston keskikasvu on nykyisin 4–5 kuutiometriä hehtaarilla vuodessa. Siihen tarvitaan keskimäärin noin 100–150 kuutiometriä puustopääomaa. Kysymys kuuluu: uudistuuko sellainen metsä meidän keskimääräisissä oloissamme niin, että sitä voidaan hakata ja uudistaa samaan aikaan tuon verran? Jokainen Suomen metsiä kahlonut tietää, että se ei onnistu. ”Jatkuvan kasvatuksen” suositelu yleismenetelmäksi ja vaihtoehdoksi jaksottaiselle metsikkötaloudelle on pelkkää sanamagiaa ja ihmisten pettämistä.

Professori Olli Tahvonen on mielestäni harvoja vakavasti otettavia opposentteja metsiemme käsittelyn traditiolle. Hänen laskelmansa ovat tarkistettavia ja ilmeisen oikeita. Hänen puutteensa näyttää olevan, että hän ei tunne metsäalan tutkimuksen pitkää

historiaa. Siksi hän keksinee kohta lähes 200 vuotta vanhat König-Faustmannin kaavat uudelleen. Metsät näyttävät syntyvän tyhjästä, kaiketi alkusyntyjen kautta. Sanottu pätee moniin muihinkin uuden suunnan valinneisiin tutkijoihin.

Aika on olennainen tekijä metsätaloudessa ja ennen kaikkea metsien uudistamisessa, johon vaiheeseen meidän metsikkötaloudessamme ajoittuvat sekä suurimmat tuotot että kustannukset. Asiaa on tutkittu paljon meillä ja muuallakin. Pohjoisessa metsikön uudistuminen sen jälkeen, kun se on saatettu sellaiseen tilaan, että uudistuminen käynnistyy, kestää 30–40 vuotta ennen kuin syntyy taimikko, josta tulee metsän muodostava puusto. Etelä-Suomessa olen itse johtanut tutkimusta, jossa selvitettiin, mistä ja miten Suomen metsät syntyvät. Uudistumisaika osoittautui yllättävän pitkäksi etelässäkin, keskimäärin noin 10–20 vuotta. Kylvämällä tai istuttamalla aika lyhenee noin puoleen (Folia Forestalia 637).

Jokainen metsälällä toiminut tietää, että puiden, varsinkin isojen puiden, hakkuu on harvoin kannattamatonta. Asian voi todeta suoraan ilman tutkimuksiakin, niin kuin Edvin Linkomies tapasi sanoa. Ongelmia tulee, jos haluaa harjoittaa kestävä metsätaloutta. Puuntuotannon kannalta se on ns. ratkeava ongelma, jota on tutkittu paljon. Yksityiselle

metsänomistajalle, joka koettaa selvittää päivittäisistä rahaongelmistaan ratkaisusta ei ole aina iloa. Kestävän metsätalouden aikahorisontti ulottuu usein yli metsänomistajan kiertoajan. Kestävän metsätalouden idea on ollut metsälainsäädäntömme perusta, vaikka sitä ei ole koskaan viety yksittäisen tilan tasolle – onneksi.

Kyllä Suomen metsät kestävät muutaman sukupolven ”jatkovaa kasvatustakin” ja vapaassa maassa metsänomistajien pitää saada tehdä myös pöljyyksiä. Puuttuminen metsälakien painolla kansalaisten vapauksiin on ilmeisesti epäajanmukaista. Uusliberalistisen ajattelun mukaan yhteiskunnan interventio kansalaisten vapauksiin on perusteltu vain, jos koko yhteisö on uhattuna. Näinhän uskottiin silloin, kun Suomelle ennusteltiin Islannin ja Grönlannin kohtaloa, jos silloinen ”metsänhävitys” jatkuisi. Nykyisin yhteiskunnan intressi yksityismetsiin pitäisi mielestäni hoitaa kannustimien avulla. Metsälaiaksi riittäisi vanha Judeichin ja Presslerin periaate: metsämaa pitää pitää metsää kasvavana. Siinäkin riittää tehtävää ja ongelmia.

■ Prof. emer. Eljas Pohtila on Metsäntutkimuslaitoksen entinen ylijohtaja. Sähköposti eljas.pohtila@kolumbus.fi